

אין עוד מלבדו

לע"נ מו"ר הגאון ר' יצחק אייזיק ב"ר בנימין זאב מנצח זצוק"ל
נלב"ע י"ב תמוז תשפ"ג

ועד שבועי שנמסר ע"י אחד הדרשנים שליט"א

פרשת תולדות

מסוים, הרי מראה בזה שתורתו אינה שווה כאותו הפסד ח"ו, וע"כ יתכן בהחלט לשלם לרשעים שכרם בעוה"ז, והוא הערך שמעריכים הם עצמם את המצוות, עכ"ד.

ז"א, שהקובע את שוויות המצוה זה הערך של האדם עצמו, כמה ערך הוא נותן למצוה. זה המפתח הכי גדול בחיים, אלף אנשים לומדים תורה, מי יקבל הכי הרבה שכר? מי שמעריך הכי הרבה את המצוה. כמה זה קריטי לחיי תורה להבין את זה.

הרי ידוע שהאר"י הק' אמר: שכל השגותיו (הרבות והגדולות) קיבל משמים בזכות מה שהוא שֶׁמַח במצוות, ז"א, אותם השגות שגם אם נחיה שנים רבות מאוד לא נדע אפילו מעט מהם, לכל זה זכה בזכות שהוא שמח במצוה. השמחה לא מגיעה לבד, היא נובעת אצל מי שמעריך כראוי את המצוות שעושה, מי שמעריך את המצוות זה מביא לו שמחה, ומי ששמח במצוות זהו סימן שמעריך אותן כראוי,

אנחנו ב"ה זוכים לעשות כ"כ הרבה מצוות, ללמוד תורה, להניח תפילין, ללבוש ציצית, שומרים שבת, עושים חסדים וכו' וכו', אבל האם באמת אנחנו שמחים???

"המסע להגדלת הערך"

גם ההערכה שהיתה לנו עד היום יכולה וצריכה לגדול עוד ועוד, זה כל העבודה שלנו, אפשר לקרוא לזה:

כ' בפרשה: וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לְחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֵּאכַל וַיִּשְׂתֶּה וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה (כה, לד).
כולם שואלים: איך אפשר למכור נכס כ"כ יקר עבור צלחת מרק?

ובספר שיחות מוסר (מאמר צא) כתב וז"ל: והנה ידועה הקושיא איך משלמין שכר לרשעים בעד מעשיהם הטובים בעוה"ז, כדכתיב (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשֹׁנְאָיו אֶל פְּנֵיו לְהֶאֱבִידוֹ (דברים ז, י), והרי אמרו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט:), והיינו מפני שאין בכל חלל העוה"ז כדי לשלם שכר מצוה אחת, ואיך ובמה משתלם להם שכר מצוותם?

ערך המצוה – כהערכת האדם עצמו

וממשיך ר"ח שמואלביץ: ומזה אנו למדים יסוד מבהיל: שערך השכר המגיע לאדם עבור קיום מצוה אינו יותר ממה שהאדם עצמו מעריך ומחשיב את המצוה, וכענין שמצינו בעשו שמכר את בכורתו בלחם ונזיד עדשים, והרי ברור הדבר שכל הון דעלמא הריהו כאין וכאפס לעומת ערך הבכורה, וא"כ איך נתקיים המקח, והרי באונאה יותר משתות בטל המקח? אלא מאחר שעשיו הוא הבעלים על הבכורה, וכיון שלא העריכה ביותר מכך וכמו שנא': וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה (כה, לד), הרי היא שווה באמת רק בערך זה, כי ערך הדבר נערך עפ"י מה שהוא שווה בעיני בעליו, ואם בן תורה סוגר את הגמ' בגלל הפסד

המסע להעלאת הערך, לדוגמא, אתה עושה עוד שבת, אז תעריך את זה יותר, כמו שידוע על ר' סעדיה גאון שעשה תשובה כל יום על כך שלא עבד את ה' ביום האתמול כבאותו יום שהצליח להוסיף עוד דרגה. אמר א' הצדיקים: חֲשַׁבְתִּי דְרָכֵי וְאָשִׁיבָה רַגְלֵי אֶל עֲדֹתֶיךָ (תהלים קיט, נט), אדם כל הזמן צריך להחשיב יותר ויותר, כל הזמן להעלות את הערך, מה נורא המקום הזה.

הקב"ה ציווה אותנו בציוויים שאת חלקם צריכים לעשות שוב ושוב, אבל אנחנו צריכים כל הזמן להיות במעקב: האם הדברים נהיו שווים בעינינו יותר, האם אנחנו מעריכים יותר את הדבר.

אני חושב: שזה כלול במה שאומרים בקדיש: לעילא ולעילא, כל הזמן להעלות את ערכי הקדושה, שהדברים יהיו יותר שמחים, יותר מרגשים, יותר פנימיים, יותר עמוקים.

הזכרת השם בכוונה מביאה ברכה

בְּכֹל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכֵּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכָתֶיךָ (שמות כ, כ), כל הברכה בעולם מגיע דרך שם השם, אם אדם היה מתרגש ומכוון את הכוונה בשם ה': אדון הכל, היה הוה ויהיה, כמה אור אלוקי היה זורח על האדם, וכמה מאבד כשהראש שלו לא נמצא שם. ציירתי לעצמי שהאדם עם הכוונה שלו במצוה, נותן כעין חשמל זרם במצוה, ולכן כל מצוה מקבלת זרם אחר במצוה.

הנוראות שבכל קיום מצוה, וההפסד שבהעדרה

מֵה נִוְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה (בראשית כח, יז), כל החיים אדם צריך לדעת את נוראות המצוות, מה נורא התפילה, אם אדם היה יודע מה המשקל של כל בקשה שהוא מבקש - אבאל"ה תעזור לי, הר' מבריסק אמר: שאדם אחרי 120 יתלוש את שערות הראש שלו כשהוא יבין מה הוא יכל להשיג עם פרק תהילים, הכל תלוי כמה חשיבות הוא נותן לדבר. כאשר האדם מזלזל במשהו, הוא מאבד לא רק את המצוה הזו - בה הוא זלזל, אלא את כל השפע הזה.

אנחנו חושבים שעשו היה אדם 'הדיוט', הוא לא קשור

אלינו, אבל אם נתבונן בדרכינו - אנו, כמה פעמים אנחנו מוותרים תמורת דברים על מצוות כ"כ חסרי ערך? הכל תלוי כמה אדם מחשיב, אדם שחלילה לא מייקר את התפילה או כל דבר חשוב אחר הוא מאבד את זה.

על דוה"מ כ': וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַיִּכְסְהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ (מלכים א' א, א), למה? בגלל שהוא כרת את כנף המעיל והיה שם איזה שהיא נקודה של זלזול בבגד.

לעומת זה כ' שעגלון מלך מואב קם פעם אחת לכבוד הקב"ה, חז"ל אומרים שבשביל זה הוא זכה שיצא ממנו דוד המע"ה.

ההרגל מפסיד ההכנה והכוונה

ז"א שצריך לדעת שלפני כל עשייה הכי פעוטה שאתה הולך לעשות, תעצור ותחשוב, איזה ערך אפשר לתת לדבר הזה, איזה זכות יש לך שאתה מדבר עם מלך העולם, הרי אם לא היינו מתרגלים לזה, והיו אומרים לנו שלכל אדם יש רק פעם אחת שיכול לדבר איתו, כמה היינו מתרגשים ומתכוונים לקראת הדבר הזה. כשיש ברכת החמה שזה פעם ב-28 שנים, כולם קמים מוקדם ב'נץ', והולכים למקוה, בשביל לברך ברכת החמה, אבל האם שמנו לב שבכל יום יש לנו ברכת החמה: יוצר אור ובורא חושך, ואף ממנה יש להתפעל. הארחות צדיקים אומר: כשאדם לומד בשמחה זה שווה פי אלף, ואם הוסיף שמחה על שמחה זה עוד הפעם פי אלף, ז"א, שיש כ"כ מרחק בין השומרי תורה ומצוות ולומדי התורה בינם לבין עצמם, כי כל תוספת של משהו בהרגשה זה כבר עולמות לגמרי אחרים.

הערך האין סופי מכל פעולה זעירה

יש מחלוקת בגמ' לגבי משה רבינו ע"ה כשהוא פסע לכיון הסנה, ר' יוחנן סובר ג' פסיעות הוא פסע, ר"ל אומר לא פסע, אלא צוארו עיקם, ז"א שמשה רבינו כשאמר: מִדְּוַע לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה (שמות ג, ג) בסך הכל עיקם את הצואר, לפי ר"ל, ובזכות זה הוא זכה להתגלות של הקב"ה ולגאול את עם ישראל!

ז"א, אנחנו רואים שוב ושוב - ואפשר להביא הרבה

מחז"ל בעניין זה – על המשקל של עוד מאמץ קטן לכבוד המלך ית'.

הגמ' בסנהדרין אומרת שכשאחז מלך יהודה מת השמש שקעה, והיום נמשך רק שעתיים במקום 12 שעות, כדי שלא יהיה זמן להספיד אותו ולקבור אותו בכבוד מלכים, אבל ביום שחזקיהו מלך יהודה התרפא מהמחלה שלו אז השמש הלכה אחורנית, ונוספו ליום עוד 10 שעות, מרודך בלאדן לא הבין למה היום נהיה כ"כ ארוך, והוא קיבל מידע שזה בזכות חזקיהו, אז הוא ביקש מהמשרתים שלו להכין מכתב ולשלוח לו, אז הנוסח שנכתב שם: שלמא למלכא חזקיה, שלמא לקרתא ירושלים, ושלם לאלקא רבא, נבוכדנצר שהוא היה הסופר של בלאדן במקרה לא היה במקום, וכשהוא הגיע הוא שאל: איך כתבו? ואז הוא תמה: איך יתכן שקודם כל כותבים את שמו של חזקיהו ועיר ירושלים לפני שמו של מלך העולם??? אז אמרו לו המשרתים: קריינא דאיגרתא איהו להוי פרוונקא (-קורא האיגרת יהיה המקיים), ואז נבוכדנצר התחיל לרוץ, ואחרי 4 פסיעות גבריאל המלאך עצר אותו, ובזכות הפסיעות האלו הוא זכה למלוך על כל העולם.

יש מדרש בילקו"ש שהקב"ה אמר: אתה פסעת 3 פסיעות לכבודי, חייך שאני מביא ממך 3 מלכים על כל העולם, נבוכדנצר, אויל מרודך ובלשצר. אנחנו רואים מכאן מהו הערך אפ"י של פסיעה. חז"ל מלמדים אותנו כאן לא רק מה השכר שקיבל נבוכדנצר ע"ז, אלא שכל פעולה קטנה שכרה רב מאוד, כל אדם שעושה מאמץ לכבוד הקב"ה צריך לחיות ולנשום את זה שהערך של זה הוא אין סופי.

כ' אצל דבורה: וְדְבוּרָה אֶשֶׁה נְבִיאָה אֲשֶׁת לְפִידוֹת הַיָּא שִׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַהִיא (שופטים ד, ד), המדרש אומר: שבעלה של דבורה היה עם הארץ, אמרה לו אשתו: בוא ואעשה לך פתילות, כך בביהמ"ק היו עושים פתילות עבות, ואף הם עשו פתילות עבות כדי שיהיה להם אור יותר חזק, הקב"ה בוחן ליבות אמר: את התכוונת לשם שמים, אני ארבה את אורך כנגד 12 השבטים.

עד כדי כך שאנחנו רואים שהיא הגדילה את הפתילה ועשתה אותם עבות, וכמו שהי' מתבטא ר' ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל "רק במקרוסקופ האלוקי אפשר לזהות את הדבר הזה".

רואים כל הזמן את אותו רעיון שכשאדם מתכוון להרבות את אורו של הקב"ה, והלב שלו כ"כ טהור, אז הקב"ה לוקח את זה למקומות שאדם לא יכול לתאר לעצמו.

"מסע החיוך"

אפשר בכ"כ הרבה פעולות קטנות להשיג כ"כ המון, יש כ"כ הרבה אנשים שאפשר לשמח אותם, אדם יכול לשמח יהודי, להגיד לו מילה טובה, כמו: כמה מיוחד אתה, כמה אתה נראה טוב היום, אם אדם היה יודע איך שכל דבר מתגלגל - הייתי קורא לזה: המסע של החיוך, כשאדם מחייך לשני, אז השני מקבל מצב רוח טוב, הוא נהיה שמח, הוא מדבר אחרת לאישתו, הוא מדבר אחרת לילדים, אדם לא יודע מה ההשלכות של כל פעולה הכי קטנה שהוא עושה.

הניצוץ האלוקי שבכל יהודי

אדם צריך לדעת איזה ניצוץ אלוקי יש בכל בן אדם, רואים את זה עכשיו במלחמה, יהודים שהם כ"כ רחוקים, יש בהם נכונות כ"כ פשוטה לרוץ ולמסור נפש, היו אנשים בזמן של שמחת תורה שהם לא היו בכלל באזור של הקרבות, והם פשוט עזבו הכל ונסעו להציל יהודים. ביהודי הכי פשוט טבוע בו העניין של מסירות נפש.

מכאן אנחנו מבינים כמה אנחנו לא מבינים בבנ"א, כמה צריך להחשיב בנ"א, כמה הוא גדול בשמים, כמו שהרמב"ן אומר באגרת: וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך, אדם צריך כ"כ הרבה להשקיע בזה, ולהבין שאם כ"כ קשה להגיד לשני מילה טובה זה נובע רק מיצה"ר, כיון שזקוקים בשביל כך סבלנות, הקשבה, לשמח אותנו, לומר לו מילה טובה, אך בזה אנו מרבים את אורו של הקב"ה בעולם.

נצח ע"י גרגיר חיטה אחד

ר' ירוחם ממיר זצוק"ל זת"ע אומר שבביכורים אין

אבינו הכל היה עם עיכובים שא"א לתאר, עם אליפז, ובבית עם לבן 7 שנים ואח"כ עוד 7 שנים. אז שמעתי שאומרים: שאצל יצחק לא ידעו על השידוך, כשאדם לא יודע אז הוא שם את יהבו על הקב"ה, לעומת זאת אצל יעקב, אמרו הכל: הגדולה לגדול והקטנה לקטן, כשאדם יודע משהו, כשהוא מצייר לעצמו איך הדברים מסתדרים, שם צריך רחמי שמים מרובים, כשאדם לא יודע – שם יש סיעתא דשמיא.

לסמוך על הקב"ה

וכן הקב"ה אומר לאברהם אבינו: לָךְ לָךְ וּגְו' עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ (בראשית כב, א-ב), הוא לא אומר לו לאן, הקב"ה רוצה שאדם ילך אחריו בצורה שהוא סומך עליו, וכמש"כ: כֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ... לְכַתֵּב אַחֲרַי בְּמִדְבָּר (ירמיהו ב, ב), מדבר, מקום שאין כיוון, כשאדם במצב של מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי? אז עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמַיִם וְאָרֶץ (תהלים קכא, א-ב), כשאדם כביכול יש לו כיוון שהוא מסתדר לבד – אז הוא מאבד המון, אולי הכל.

על ה-כ-ל צריך להתפלל

כשאדם יודע: אני לא יודע כלום, אברהם אבינו היה עשיר מופלג, ויצחק אביו היה הבחור הכי מוצלח, בכ"ז התפללו עליו כאילו המצב ממש לא כך. וכך אדם צריך להתפלל, כל הדברים הבטוחים, כשהורים יש להם ילד פחות מוצלח, אז כל התפילות הם עליו, ועל הילד המוצלח יש פחות תפילות, וזו טעות עצומה, צריך להתפלל על הילד המוצלח תפילות באותם תחנונים כמו על הילד שאינו מוצלח.

להם שיעור ("אלו דברים שאין להם שיעור"), הרמב"ן אומר שאפי' גרגיר אחד פוטר את כל השדה, "חיטה א' פוטר את כל הכרי", לומדים מכאן אומר ר' ירוחם שע"י גרגיר חיטה אחת הוא יכול לעשות את כל הפר' ביכורים, לעמוד בעזרה, ולקרוא את כל הפר' של ביכורים: הגדתי היום וכו', והשקיפה וכו', רואים מכאן שאפשר להשיג נצח ע"י חיטה אחת!!! בגלל שהמעשים של רוחניות לא נמדדים בגודל של חומר, כל השגה נצחית א"א להעמיד את זה ליד שום דבר. רבקה אמנו זכתה ליצחק בגלל מעשה של השקאת מים, גם אצל משה רבינו רואים זאת, וגם אצל שפרה (יוכבד) ופועה (מרים), ע"י שפועה לוולד ומשחכת אתו וגורמת לו לחייך, בדברים הכי קטנים טמון אור אלוקי אין סופי, אלא שהם הכניסו בפעולות הקטנות האלו המון לב ושמחה וכוונה.

אין התקדמות בלא הזכרת שם ה'

עוד נקודה. בפר' השבוע התורה כ"כ מאריכה בהשתדלות שרבקה כ"כ עושה כדי שיעקב יתחפש לעשו, בעורות עיזים, ובגדיו החמודות, אבל יש לשאול: למה יעקב אבינו הזכיר כל הזמן את שם ה', הרי זה נוגד את ההשתדלות, שאם כבר החליט להתחפש לעשו שיתחפש עד הסוף.

אמנם יש הרבה תשובות, לדוגמא: אמנם עשו יכל לעשות הרבה דברים, אך לא להחליף את השפה שלו, אבל אני חושב שהמסר כאן הוא שבלי שם שמים - א"א להתקדם בחיים!!! שבכל דבר שעושה להזכיר שם שמים, לומר: אם ירצה ה', בעז"ה, ה' יעזור, לישועתך קויתי ה', "ריבונו של עולם אתה בטחוני אתה פתרוני, תנני היום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי" (כמש"כ אצל יוסף).

ככל שאדם יבין: עזרי מעם ה', עושה שמים וארץ, ככל שאדם יבין שעזרי מעם ה', ככל שיהיה מחובר להקב"ה, ככה יש לו יותר סיכוי.

כשאדם בחוסר ידיעה יש סיעתא דשמיא מרובה

כולם שואלים: שאצל יצחק השידוך שלו הכל הלך לו בקלות, קפצה לו הדרך, הכל הסתדר לו במהירות, איך שהוא התפלל רבקה הגיעה, לעומת זאת אצל יעקב

ניתן לקבל את הגליון במייל

e0527167700@gmail.com

לפרטים, לתרומות, להערות ולהארות

052-716-7700